

ÇIKMIŞ SORULAR

HÂKİMLİK-HMGS

MEDENİ HUKUK

MİLLETLERARASI HUKUK - MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK

Bahadır ERKOL
Salih POLAT
Fatih Tuğrul DEMİRKALE

Konularına Göre Tasnif Edilmiş
Tamamı Çözümlü Soru Bankası

413 soru

2026

2.BASKI

HAKİMLİK HMGS
ÇIKMIŞ SORULAR

MEDENİ HUKUK & MİLLETLERARASI HUKUK &
MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK

Bahadır ERKOL

Salih POLAT

Fatih Tuğrul DEMİRKALE

Genel Yayın Yönetmeni

Metin KAYA

ISBN

978-625-93027-6-8

DİZGİ/GRAFİK TASARIM

DCG (Masaüstü Yayıncılık & Grafik Tasarım)

KAPAK TASARIMI

DCG (Masaüstü Yayıncılık & Grafik Tasarım)

MATBAA İLETİŞİM

ARCS Matbaacılık

Zübeyde Hanım Mahallesi

Aslanbey Caddesi Tuna Han

No: 101/2D İskitler/Ankara

Matbaa Sertifika No: 49427

MEDENİ HUKUK

KİTABA DAİR
GÜNCELLEMELERİ
QR KODDAN TAKİP
EDEBİLİRSİNİZ.

MİLLETLERARASI
GENEL VE ÖZEL HUKUK

KİTABA DAİR
GÜNCELLEMELERİ
QR KODDAN TAKİP
EDEBİLİRSİNİZ.

Bu kitabın her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, kitabın tamamının veya bir kısmının **İmtiyaz Basım Yayın Eğitim Dan. ve Tic. Ltd. Şti.**'nin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve kitabın hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

ÖNSÖZ

Sevgili öğrenciler merhaba

Hakimlik ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı Çıkmış Sorular Kitabı tamamı çözümlü modüler setten oluşmaktadır. Sette, 2005-2025 arası Adli ve İdari Hakimlik, 2024 ve 2025 Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, 2005-2025 KPSS, 2005-2025 Kaymakam Adaylığı Sınavı ve 2020-2024 İcra Müdürlüğü soruları bulunmaktadır.

Soru bankası tamamen ÖSYM'nin orijinal sorularından oluşmaktadır. Ancak mevzuat değişiklikleri güncellenerek sorulara işlenmiştir. Ayrıca iptal edilen sorular düzeltilerek kullanılmıştır. Bu anlamıyla uyarlama soru kullanılmamıştır. Bu soru bankasını hazırlamakta ki gayemiz tüm öğrencileri tatmin edecek içeriğe sahip nitelikli çözüm yazmaktır. Önceden hazırlanmış sorunun öğrenciler nezdinde başucu kaynak olarak kabulü açıklamanın nitelikli olmasından geçmektedir.

Soru çözümlerinin açıklamasında birden fazla yöntem kullanıldı. Öncelikle konular tasnif edildi ve ilgili konunun ilk sorusu detaylı bir şekilde tüm yönleriyle açıklandı. İlk sorularda açıklamaların tüm yönleriyle yapılmasındaki amacımız öğrencilerin tekrardan konu anlatım kitaplarına dönmesi ihtiyacını ortadan kaldırmaktır. Tüm yönleriyle açıklamaları yapılan sorularda ayrıca karıştırılma ihtimali olan kısımlar için uyarıcı notlar eklendi. İkinci olarak yalnızca doğru cevabı açıklamakla yetinmedik; ayrıca diğer şıkların neden yanlış veya doğru olduğunu açıkladık. Çoktan seçmeli sınavlarda çalışma yöntemi olarak görsel hafızaya hitap eden şematik açıklamalar öğrencilerde konunun daha fazla kalıcılığını sağlamaktadır. Üçüncü olarak bazı derslerde soruların açıklamalarında şematik yöntem kullanıldı. Kitabı çözmeye başladığınızda yüzlerce tabloyla karşılaşacaksınız.

Hakimlik sınavına hazırlanan öğrencilerimizin özgün soru bankamıza ilgisi dili ve soru tarzı itibarıyla sınava yakınlığıdır. Yayın serimize çıkmış soruların eklenmesiyle öğrencilerimize hem çıkması muhtemel soruları hem de önceki yıllarda çıkmış soruları bir arada çözmeye imkanını sağlıyoruz.

Kitaba ilişkin yorum, öneri ve eleştirilerinizi imtiyazhakimlik@gmail.com adresimize gönderebilirsiniz.

Tüm öğrencilerimize faydalı olması dileğiyle

Şubat-2026

İÇİNDEKİLER

1.Bölüm

Başlangıç Hükümleri	1
---------------------------	---

2. Bölüm

Kişiler Hukuku	22
----------------------	----

3. Bölüm

Aile Hukuku	74
-------------------	----

4. Bölüm

Miras Hukuku	142
--------------------	-----

5. Bölüm

Eşya Hukuku	209
-------------------	-----

6.Bölüm

Milletlerarası Hukuk	315
----------------------------	-----

1

1. BÖLÜM

2015 – Mayıs Hakimlik

1. Belirli bir ülkede, belirli bir zamanda yürürlükte bulunan hukuk kuralları aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Mevzu hukuk
- B) Doğal hukuk
- C) Pozitif hukuk
- D) Tarihî hukuk
- E) İdeal hukuk

Çözüm

Bir ülkede o dönemde yürürlükte olan yazılı hukuk kurallarının tamamına mevzu hukuk denir. Bir ülkede yürürlükte olan yazılı ve yazısız hukuk kurallarının bütününe pozitif hukuk denir. İdeal hukuk ise olması, ulaşılması istenen hukuk anlamına gelir. Yanıt, C seçeneği

2008 – Nisan Adli Hakimlik

2. Aşağıdakilerden hangisi mutlak haklardan biri değildir?

- A) Fikrî haklar
- B) Kişilik hakları
- C) Taşınmaz yükü
- D) İntifa hakkı
- E) Paylı mülkiyette ön alım hakkı

Çözüm

Haklar ileri sürülme etkisine göre mutlak haklar ve nisbi haklar olarak ikiye ayrılır.

Mutlak haklar herkes tarafından ihlal edilebilen o yüzden ihlal etmeye kalkan herkese karşı ileri sürülebilen haklardır. Başka bir anlatımla kişinin mutlak haklarına herkes saygı göstermek ve bu hakları ihlal etmemek zorundadır. Kişilik üzerindeki kişilik hakları, eşya üzerindeki ayni haklar, fikri haklar ve başkaları üzerindeki haklardan velayet ve vesayet hakları mutlak niteliktedir. Nisbi haklar ise hak sahibince yalnızca hukuki ilişkinin karşı tarafına karşı ileri sürebilen, başka kimseye karşı ileri sürülebilmesi mümkün olmayan haklardır. Nisbi hakların başta gelen örneği alacak haklarıdır. Bir borç ilişkisinden doğan alacak hakları sadece ilişkinin karşı tarafınca ihlal edilebilir bu anlamda sadece ona karşı ileri sürülebilir. Nisbi haklar sadece alacak haklarından ibaret değildir. Aile hukukunda, eşlerin karşılıklı sahip oldukları birlikte yaşama, maddi-manevi yardım gibi hakları da birbirlerinin şahsında doğan, üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyen haklardır. Yanıt: E seçeneği

İLERİ SÜRÜLME ETKİSİNE GÖRE HAKLAR	
MUTLAK HAKLAR	NİSBİ HAKLAR
Herkese karşı ileri sürülebilir.	- Yalnızca belli kişi veya kişilere ileri sürülür. - Şerh edilse bile herkese karşı değil; her yeni malike karşı ileri sürülebilir.
- Kişilik hakları, - Ayni haklar (Mülkiyet, irtifak hakları, taşınmaz yükü ve rehin hakları) - Fikri haklar, - Velayet, vesayet.	- Alacak hakları, - Aile hukukunda eşler arasındaki haklar.
Sınırlı sayıdadır.	Sözleşme serbestisi çerçevesinde sınırsız düzenlenebilir.
Kural olarak zamanaşımı veya hak düşürücü süresi olmaz.	Zamanaşımına tabidir.

2021 – KPSS / 2016 – KPSS
3. Aşağıdakilerden hangisi mutlak hak niteliği taşımaz?

- A) Mülkiyet hakkı
- B) İrtifak hakları
- C) Rehin hakları
- D) Taşınmaz yükü
- E) Alacak hakkı

Çözüm

Mutlak haklar herkes tarafından ihlal edilebilen o yüzden ihlal etmeye kalkan herkese karşı ileri sürülebilen haklardır. Başka bir anlatımla kişinin mutlak haklarına herkes saygı göstermek ve bu hakları ihlal etmemek zorundadır. Nisbi haklar ise hak sahibinin yalnızca hukuki ilişkinin karşı tarafına karşı ileri sürebildiği başka kimseye karşı ileri sürülebilmesi mümkün olmayan haklardır. Yanıt, E seçeneği.

2012 – KPSS

4. Hukuk kuralları arasında aksine bir hukuksal işlem yapılması mümkün olmayan kurallara ne ad verilir?

- A) Emredici kurallar
- B) Yedek kurallar
- C) Yorumlayıcı kurallar
- D) Tamamlayıcı kurallar
- E) Tanımlayıcı kurallar

Çözüm

Kanunda yer alan ve tarafların aksini kararlaştıramadıkları, herkes tarafından uyulması zorunlu olan hukuk kurallarına emredici hukuk kuralları denir. Emredici kurallar kamu düzeni, genel ahlâk, kişilik hakları ve zayıfların korunması düşüncesiyle konulur. Yedek hukuk kuralları ise tarafların iradesine uygun olarak aksi kararlaştırılabilen ancak kararlaştırılmaması durumunda uyulması zorunlu olan hukuk kurallarıdır. Yedek hukuk kuralları, hukuki ilişkide eksik bırakılan noktaları tamamlayan tamamlayıcı ve muğlak bırakılan ifadeleri yorumlayan yorumlayıcı hukuk kuralları olmak üzere ikiye ayrılır. Tanımlayıcı hukuk kuralları ise bir hukuki kavramın anlamını belirtmek (tanımlamak) için kullanılır.

Yanıt, A seçeneği.

2025 – KPSS

5. “Kendisinden 10.000 TL karşılığında keman satın alacağım konusunda Beste’yle anlaştık fakat kemani bana teslim etmediği için ücretini ödemedim.”

Bu savunma ifadesi aşağıdakilerden hangisine örnek oluşturur?

- A) İnkâr
- B) Feragat
- C) Kabul
- D) İtiraz
- E) Defi

Çözüm

Borçlunun, alacaklının kendi borcunu yerine getirmemesi durumunda, kendisinin de borcunu yerine getirmeme hakkını kullanmasına defi denir. Bu def’i kullanılarak borçlu, alacaklının önce kendi yükümlülüğünü yerine getirmesini talep edebilir. Yanıt: E seçeneği

2012 – İdari Hakimlik

1. Türk Medeni Kanunu'nun bütününe egemen olan esaslara göre, belirli bir maddenin ifade ettiği anlamı dikkate alarak o kanun hükmünü uygulayan hâkim, kanunu ne şekilde uygulamış olarak değerlendirilir?
- A) Hâkim, kanunu sözüyle uygulamıştır.
- B) Hâkim, kanunu özüyle uygulamıştır.
- C) Hâkim, takdir yetkisini kullanmıştır.
- D) Hâkim, kıyas yolu ile kanunu uygulamıştır.
- E) Hâkim, hukuk yaratma yolunu kullanmıştır.

Çözüm

TMK m. 1 uyarınca "Kanun sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır." Medeni Kanun, "hukukun uygulanması ve kaynakları" başlıklı ilk maddesinde, hâkime hitap etmektedir. Hâkimin, kanunun sadece sözünden (lafzından) somut olaya uygulanacak hüküm çıkarması çoğu zaman mümkün olmaz. İşte bu sebeple hâkim, önüne gelen somut ihtilafın hangi hukuk kuralıyla çözüleceğini tespit etmek için kanunun özünü de araştırmak zorundadır. Eski Medeni Kanunumuzun "ruh" olarak tanımladığı "öz", kanunun bütününe egemen olan esaslara, hükmün konulmasındaki amaca, hükmün konulduğu zamanki koşullar ve ihtiyaçlara ve maddelerin kanunun sistematigi içindeki yerine göre taşıdıkları anlamı ifade eder. Yanıt: B seçeneği

2011 – KPSS

2. Medeni Kanun'un 1. maddesi gereğince, hâkimin kanunu, sözünün yanı sıra özüyle de uygulayabilmesi için ne yapması gerekir?
- A) Kanunu açıklaması gerekir.
- B) Kanunu yorumlaması gerekir.
- C) Hukuk yaratması gerekir.
- D) Takdir yetkisini kullanması gerekir.
- E) İyi niyet kuralından yararlanması gerekir.

Çözüm

Türk Medeni Kanunu'nun, "hukukun uygulanması ve kaynakları" başlıklı ilk maddesine göre, "Kanun sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır." Hâkimin, kanunun sadece sözünden somut olaya uygulanacak hüküm çıkarması bazen mümkün değildir. Bu sebeple hâkim, önüne gelen somut ihtilafın hangi hukuk kuralıyla çözüleceğini tespit etmek için kanunun özünü de araştırmak zorundadır. Hâkim, kanunun özüne ulaşmak için kanunu yorumlar. Bu yorum bilimsel yorum olabileceği gibi yargısal yorum da olabilir.

Hukuk yaratma, gerçek bir hukuk boşluğunun bulunması durumunda hâkimin kanunkoyucu gibi hareket ederek hüküm kurması demektir. Takdir yetkisi ise kural içi boşlukla karşılaşan hâkimin durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutarak hukuka ve hakkaniyete göre karar vermesi demektir. Seçeneklerden birinde yer alan "kanunun açıklanması" ifadesinin hukuk doktrinde kavram olarak bir karşılığı yoktur.

Yanıt, B seçeneği

2012 – Adli Hakimlik / 2013 – KPSS

3. Belli bir hukuki konu hakkında kanunda gerekli bir hükmün bulunmamasına ne ad verilir?

- A) Kıyas
- B) Kanun boşluğu
- C) Hukuk boşluğu
- D) Zıt kanıt
- E) Takdir yetkisi

Çözüm

TMK m. 1/I uyarınca "Kanun sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır." Kanunda uygulanabilir bir hükmün bulunmaması halinde kanun boşluğu söz konusu olur. Kanun boşluğu varsa hâkim, yazılı olmayan hukuk kaynakları olan örf adet hukukuna başvurur.

Hâkimin önüne gelen somut uyuşmazlığın çözümlenmesine uygun bir kuralın, kanunda veya örf adet hukukunda bulunmaması durumuna hukuk boşluğu denir.

Hukuk boşluğuyla karşılaşan hâkim, kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idi ise ona göre davranacak; genel, soyut nitelikte, objektif bir hukuk kuralı yaratarak somut uyuşmazlığı çözecektir. Buna hâkimin hukuk yaratma yetkisi denir. Hâkimin hukuk yaratırken başvuracağı yöntemlerden birisi kıyastır. Belli bir olay için konulmuş bir kuralda öngörülen ilkenin, benzer ama öngörülmemiş bir olaya uygulanmasına kıyas denir.

Takdir yetkisi ise kural içi boşlukların doldurularak somut uyuşmazlığa uyarlanması demektir. Yanıt: B seçeneği

2012 – Adli Hakimlik / 2010 Adli Hakimlik / 2009 Nisan Hakimlik**4. Hâkimin özel hukuk alanında hukuk yaratma yetkisini kullanması ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Hâkimin, hukuk yaratma yetkisini kullanabilmesi için gerçek bir hukuk boşluğunun bulunması gerekir.
- B) Hâkim, hukuk yaratırken tıpkı bir kanun koyucu gibi genel ve soyut bir çözüm yolu bulmalıdır.
- C) Hâkim, hukuk yaratma yetkisini kullanırken ya kıyas yoluna başvurur ya da kendisi bizzat bir hukuk kuralı koyar.
- D) Hâkim, kendisi bir hukuk kuralı koyarken önündeki somut olayın özelliklerinden çok objektif olarak hayat ve iş ilişkilerinin gereklerini dikkate almalıdır.
- E) Hâkim, hukuk kuralını yarattıktan sonra bu kural bağlayıcı nitelik kazanır.

Çözüm

Hâkimin hukuk yaratma yetkisini kullanabilmesi için gerçek bir hukuk boşluğunun bulunması gerekir. Hukuk boşluğu ile karşılaşan hâkim, tıpkı bir kanun koyucu gibi genel ve soyut bir çözüm yolu bulmalıdır. Hâkim hukuk yaratma yetkisini kullanırken kıyas yoluna başvurabileceği gibi tamamen orijinal bir hukuk kuralı da koyabilir. Hâkimin yarattığı hukuk objektif niteliktedir, genel hayat ve iş ilişkileri dikkate alınarak hukuk yaratılır. Hâkimin yarattığı hukuk bağlayıcı değildir; benzer olaylarda hakimlerin başka kararlar verebilmesi mümkündür.

Dikkat

Bu soruda en çok kafa karıştıran nokta D seçeneğidir. Hâkim hukuk yaratırken objektif hareket eder. Somut olayın özelliklerine dikkat ettiği ve subjektif hareket ettiği durum takdir yetkisidir.

Yanıt: E seçeneği

2017 – Aralık Hakimlik**5. Türk medeni hukukunda kanunların zaman bakımından uygulanmasıyla ilgili,**

- I. Kanun değişikliği borçlu aleyhine sonuçlar doğuruyor ise lehe olan eski kanun uygulanır.
- II. Kazanılmamış (beklenen) haklar, kesin olarak kazanılmalarından önce yürürlüğe girmiş olan yeni kanuna tabi olur.
- III. Evlilik birliği hangi kanun döneminde kurulmuş ise evlilik birliğinin sona ermesinde de aynı kanun hükümleri uygulanır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Çözüm

Kanunlar güncel şartlara ve gelişmelere uygun olarak çıkarılır fakat sonradan yeni ihtiyaçların ortaya çıkması ile değiştirilebilir ya da aynı durumu düzenleyen başka bir kanun çıkarılabilir. Böyle durumlarda yeni düzenlemenin ne zamandan itibaren uygulanacağı konusu önem taşır. Kural olarak bir uyumsuzlığa, uyumsuzluğun ortaya çıktığı dönemde yürürlükte olan kanun uygulanır. Buna kanunların geriye yürümeme ilkesi denir. Örneğin; eski hukuk zamanında (şer'i hükümler zamanında) kazanılmış bir evlilik, Medeni Kanun yürürlüğe girdikten sonra da varlığını sürdürür zira eski hükümler zamanında kazanılmış haklara yeni kanun dokunamaz.

Ancak, bu kural mutlak değildir; birtakım istisnaları vardır. Bunlar:

Emredici kurallar: Kanunun emredici hükümleri ile kurulmuş işlem ve ilişkilere, yeni kanun yürürlüğe girmeden önce kurulmuş olsa bile yeni kanun hükümleri uygulanır. Örneğin; eski hukuk zamanında (şer'i hükümler zamanında) kazanılmış bir evliliğe yeni Medeni Kanun dokunamaz. Buna karşılık bu evliliğin hükümleri yeni Medeni Kanun'un emredici hükümlerine tabi olur.

Kamu düzeni ve ahlaka ilişkin hususlar: Kamu düzeni ve ahlaka ilişkin hususlar bakımından da yeni kanunun geçmişe dönük uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Böylece eski kanun zamanında kazanılan hakların içeriğinin kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı olması durumunda yeni kanunun kamu düzenine ilişkin hükümleri uygulanır.

Kazanılmamış (Beklemece) haklar: Eski kanun döneminde bütün sonuçları ile doğmamış olmakla birlikte gelecekte doğup kazanılması muhtemel olan haklar (yani kazanılmamış haklar) da kesin olarak kazanılmalarından önce yürürlüğe giren kanuna tabi olur.

KANUNLARIN ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI	
GENEL KURAL	YÜRÜRLÜKTEKİ KANUNUN GEÇMİŞ İLİŞKİLERE UYGULANACAĞI DURUMLAR (İSTİSNALAR)
Eski kanun zamanında bütün sonuçlarıyla birlikte tam ve geçerli bir şekilde kazanılmış haklar geçerli olarak varlığını sürdürür. Yeni kanun, kendisi yürürlüğe girmeden önce meydana gelen ilişkilere uygulanmaz. Hâkim, önüne gelen bir uyumsuzluğu çözmek için olayın meydana geldiği tarihte yürürlükte olan kanunu uygular.	• Kamu düzenine ilişkin durumlar
	• Genel ahlaka ilişkin durumlar
	• Emredici kurallar
	• Kazanılmamış (Beklemece) Haklar

Soruyu yukarıdaki açıklamalar ışığında değerlendirelim: 1. Öncüldeki bilgi yanlıştır. Özel hukuk kanunlarında, yeni kanunun borçlu lehine veya aleyhine olmasının bir önemi yoktur. Hukuki ilişki hangi tarihte doğarsa o tarihte yürürlükte olan hüküm uygulanır.

2. öncül doğrudur; kazanılmamış haklar kesin olarak kazanılmalarından önce yürürlüğe girmiş olan yeni kanuna tabidir.

3. öncüldeki ifade de yanlıştır. Evliliğin sona ermesine ilişkin durum hangi kanun zamanında doğarsa o kanuna tabi olur. Örneğin; eşler eski kanun zamanında evlenmiş olsa da boşanma, boşanma hakkının doğduğu tarihteki kanuna tabi olacaktır.

Yanıt: B seçeneği

2011 – Adli Hakimlik

6. Hâkim H, görmekte olduğu bir davada dava konusu uyuşmazlığa uygulanabilecek iki farklı kuralın olduğunu görür. Kurallardan biri eski tarihli özel kanunla, diğeri yeni tarihli genel kanunla düzenlenmiştir. Kanunlarda çelişkiyi çözecek hüküm yoktur ve iki hüküm birbiriyle çelişmektedir.

Bu durumda hâkim H ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) H, yeni tarihli olduğu için herhalde genel kanundaki hükmü uygulamalıdır.
- B) Özel kanun olduğu için herhalde özel kanundaki hüküm uygulamalıdır
- C) Çelişki olması hukuk boşluğunu gösterir. Bu konuda örf ve âdet hukuku kuralı olup olmadığını araştırıp varsa onu uygulamalıdır
- D) Yeni tarihli genel kanun, ancak özel kanunla düzen düzenlenmiş kurum ve ilişkileri içine alıp tamamen farklı bir sistem ve görüşle yeni bir düzenleme getiriyorsa özel kanunun ilgili hükmünü yürürlükten kaldırdığı sonucunu çıkararak genel kanun hükmünü uygulamalıdır.
- E) H, kendisi hukuk yaratma yoluna gitmelidir.

Çözüm

Belirli bir olayı düzenleyen ve birbiriyle çelişen birden fazla hukuk kuralı varsa hâkimin uygulayacağı iki ana kural vardır: Bunlardan biri yeni tarihli kanunun uygulanması ve diğeri ise özel kanunun uygulanmasıdır.

- Eğer her iki kanun hükmü de genel ya da özel nitelikte ise sonraki tarihli kanunun uygulanması gerekir.
- Sonraki tarihli kanun özel, önceki tarihli kanun genel ise özel kanunda düzenlenen kısımlar bakımından sonraki tarihli özel kanun uygulanır.
- Önceki tarihli kanun özel, sonraki tarihli kanun genelse kanun koyucunun yeni tarihli kanunu çıkarmaktaki amacı araştırılmalıdır. Eğer kanun koyucu, sonradan çıkardığı genel kanun ile önceki tarihli özel kanunu ilga etmek amacı taşıyorsa artık özel kanun uygulanamaz. Ancak yeni tarihli genel kanun, ayrıntıları düzenlemeyi yine eski tarihli özel kanuna bırakıyorsa bu durumda eski tarihli özel kanun uygulanmalıdır.

Eski Tarihli Genel Kanun - Yeni Tarihli Genel Kanun	→	Yeni Tarihli Genel Kanun
Eski Tarihli Özel Kanun - Yeni Tarihli Özel Kanun	→	Yeni Tarihli Özel Kanun
Eski Tarihli Genel Kanun - Yeni Tarihli Özel Kanun	→	Yeni Tarihli Özel Kanun
Eski Tarihli Özel Kanun - Yeni Tarihli Genel Kanun	→	Genel Kanunun Amacına Göre

Yanıt: D seçeneği

2011 – Nisan Adli Hakimlik

7. Hâkimin takdir yetkisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Hâkimin takdir yetkisinden kasıt, kanunun çok genel ve soyut nitelik taşıyan hükümlerinin, somut ve özel bir olaya uygun gelecek biçimde hâkim tarafından uygulanmasıdır.
- B) Medeni Kanun alanında hâkimin takdir yetkisi ile usul hukuku gereğince hâkimin sahip olduğu kanıtları serbestçe takdir yetkisi birbirinden farklı kavramlardır.
- C) Takdir yetkisini kullanırken hâkimin önündeki olaya uygulanabilecek bir hüküm vardır.
- D) Hâkimin takdir yetkisi ile hâkimin hukuk kuralı yaratma yetkisi aynı anlamı taşıyan özdeş kavramlardır.
- E) Hâkim takdir yetkisini, objektif esaslara ve kanunun amacına uygun olarak kullanmalıdır.

Çözüm

TMK m. 4 hükmüne göre “Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.” Takdir yetkisinden kasıt, kanunun çok genel ve soyut nitelik taşıyan hükümlerinin, somut ve özel bir olaya uygun gelecek biçimde hâkim tarafından uygulanmasıdır. Hâkimin takdir yetkisini kullanabilmesi için her şeyden önce kanunda bir hükmün yer alması gerekir. Kanunda bir düzenleme bulunmayan hallerde (kanun boşluğu/ kural dışı boşluk), hâkim önce örf ve âdet hukukunu araştırarak, orada da uyumsuzluğa uygulayabileceği bir hüküm bulamazsa hukuk yaratma yetkisini kullanacaktır

Dikkat

Medeni Kanun'un 4. Maddesinde gördüğümüz, kural içi boşlukların doldurulduğu takdir yetkisi ile “Hâkim, kanıtları serbestçe takdir eder.” ifadesindeki takdir yetkisini karıştırmamak gerekir. Kanıtları serbestçe takdir yetkisi, maddi hukukla ilgili değildir, usul hukukuna ilişkindir. Kanıtların serbestçe takdiri demek, her türlü ispat vasıtasının bir davada delil olarak kullanılabilmesi demektir. Aradaki farkı şu örnekle değerlendirelim:

“Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir.” Bu cümledeki evliliğin temelinden sarsılıp sarsılmadığının değerlendirilmesi bir kural içi boşluktur, hâkim takdir yetkisini kullanarak evliliğin sarsılıp sarsılmadığını değerlendirir.

Açılan bu davada; tarafların tanıklarının beyanlarının, video ve ses kayıtlarının, mesajlaşmalarının kanıt olarak kullanılıp kullanılmayacağı ise usul hukukuna ilişkin takdir yetkisidir.

Yanıt: D seçeneği

2008 – Aralık Adli Hakimlik**8. Hâkimin takdir yetkisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?**

- A) Hâkimin takdir yetkisi denetlenemez.
- B) Hâkimin takdir yetkisi kanun boşluğunu doldurmaya hizmet eder.
- C) Hâkimin takdir yetkisi kural içi boşluk doldurma vasıtasıdır.
- D) Hâkimin takdir yetkisi delillerin takdiri yetkisi ile sınırlıdır.
- E) Hâkimin takdir yetkisi kanunların gerçek anlamını ortaya çıkarmaya yardımcı olur.

Çözüm

Hâkimin takdir yetkisi kural içi boşluklarda karşımıza çıkar. Kanun koyucu hükmün genel çerçevesini çizmiş, somut uyuşmazlığa uyarlanmasını hâkimin takdirine bırakmıştır. Hâkim takdir yetkisini kullanırken tamamen serbest değildir, bu yetkisini kullanırken hukuk kuralları ve hakkaniyet ile sınırlandırılmıştır. Bu anlamda hâkim adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak şekilde takdir yetkisini kullanamaz. Hâkimin takdir yetkisini üst yargı (istinaf ve temyiz) denetimine tabidir. Bu anlamda öncelikle hâkimin takdir yetkisinin bulunup bulunmadığı denetlenecektir. Eğer hâkimin takdir yetkisi var ise bu yetkinin hukuka ve hakkaniyete uygun kullanılıp kullanılmadığı denetlenecektir.

Kanun boşlukları ise yazılı olmayan hukuk kuralları olan örf adet kurallarıyla doldurulur.

Yanıt: C seçeneği

2011 – Hakimlik

1. A, Bursa'daki ünlü bir kumaş mağazasından çok değerli bir ipek elbiseli kumaş satın alır. Ancak mağaza sahibi bu kumaşı eski, kullanılmış ve kirli bir gazete kağıdına sararak paketlemeye başlar. Mağaza sahibinin bu davranışı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
- A) Türk Medeni Kanunu'nun ikinci maddesi gereğince dürüstlük kuralına aykırı bir davranıştır.
- B) Hukuken doğrudur ancak ahlaken eleştirilebilir.
- C) Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü maddesi anlamında iyi niyete aykırılık oluşturur.
- D) Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü maddesine aykırı davranan mağaza sahibi hak kazanamayacaktır.
- E) A, Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü maddesi gereği aynı cinsten bir başka kumaşın mülkiyetini iyiniyetle kazanacaktır.

Çözüm

TMK m. 2/1 uyarınca "Herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır." Bu hükme göre dürüstlük kuralı, ortalama zekâ seviyesine sahip, makul, dürüst ve güvenilir bir kişiden benzer koşullar altında beklenecek davranış tarzına uygun hareket etmektir.

Dürüstlük kuralının uygulama alanı oldukça geniştir. Maddenin ifade biçiminden çıkarılan sonuca göre hakların kullanılmasının ve borçların yerine getirilmesinin sınırını dürüstlük kuralı çizmektedir. Daha geniş anlamda bakıldığında ise dürüstlük kuralı bütün hakların sınırını çizer, her türlü hukuki ilişkiye uygulanır, hukuki ilişkileri tamamlar ve kanunun uygulanmasında yol gösterici işleve sahiptir. O halde dürüstlük kuralının uygulama sahası şu şekilde gösterilebilir;

- Kanunun yorumlanması ve tamamlanmasında uygulanır.

Kanunda karşılaşılan örtülü boşlukların doldurulmasında dürüstlük kuralı uygulanabilir.

- Hukuki sözleşmelerin kurulması, eksikliklerinin tamamlanması ve yorumlanmasında uygulanır.

Tarafların bir hukuki ilişkiye (sözleşme ilişkisi) girerken dış dünyaya bir irade yansıtırlar. Ancak irade beyanlarının muğlak olması durumunda bu beyanların yorumlanması gerekecektir. Örneğin; Bir irade beyanının öneri mi yoksa öneriye davet mi olduğu, sessiz kalmanın icazet anlamına gelip gelmediği anlaşılıyorsa taraf iradeleri objektif ölçütlerle yorumlanacaktır.

Taraflar sözleşmenin esaslı noktalarında anlaşmış olup ikinci derecedeki noktalarda anlaşamamış olabilirler. Bu uyuşmazlıkları hâkim, işin özelliğine bakarak (dürüstlük kuralına göre) karara bağlar. (TBK m. 2/2)

- Sözleşme öncesi ilişkilerde uygulama alanı bulur. (Sözleşme öncesi kusurlu davranış)

Tarafların sözleşmenin yapılmasına etki edecek bir kısım hususlarda karşı tarafı bilgilendirmemesi, oyalaması gibi durumlar dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder.

- Sözleşmelerin yeni şartlara uyarlanması uygulama alanı bulur.

Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülemeyen olağanüstü bir durum (savaş, ekonomik kriz, doğal afet vs.) sonradan ortaya çıkabilir. Bu durum kendisinden ifanın istenmesi dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine sonuçlar doğurabilir. Türk Borçlar Kanunu'nun 138. Maddesi uyarınca borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, mümkün olmazsa sözleşmeden dönme hakkına sahiptir.

- Borçların yerine getirilmesinde uygulama alanı bulur.

Hem asıl borcun hem de yan yükümlülüklerin yerine getirilmesinde dürüstlük kuralı uygulama alanı bulur. Örneğin; Gece yarısı borç ödenmesi, çok yüklü miktar ödemenin bozuk paralarla yapılması borcun ifasında dürüstlük kuralına aykırıdır. Yine, satıcının ürünü uygun bir ambalaja sararak teslim etmek yerine kullanılmış bir gazete kâğıdına sarıp teslim etmesi de dürüstlük kuralına aykırı olacaktır.

Olayda mağaza sahibinin bu hareketi sözleşmenin yan yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde dürüstlük kuralına aykırılık olarak değerlendirilir.

Yanıt: A seçeneği

2006 – İdari Hakimlik**2. Dürüstlük kuralı aşağıdakilerin hangisinde uygulanmaz?**

- A) Borçların ifasında
- B) Hakların kullanılmasında
- C) Sözleşmelerin değişen şartlara göre uyarlanmasında
- D) Hukuki işlemlerde taraf irade beyanlarının yorumlanmasında
- E) Hukuki işlemlerin birinci derecedeki noktalarının tamamlanmasında

Çözüm

Birinci derecedeki noktalar, bir sözleşmeyi var eden kurucu unsurlardır. Bu unsurlardan herhangi birisinin olmaması o işlemin yokluğu sonucunu doğurur. Bir hukuki işlemin yokluğu her zaman ilgili herkes tarafından ileri sürülebilir. Yoklukta işlem hiç var olmamıştır, bunu ileri sürmenin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle işlemin ayakta tutulması mümkün değildir. Kısacası, var olan bir işlemdeki eksiklikler dürüstlük kuralıyla tamamlanabilir ancak hiç var olmamış bir durum dürüstlük kuralıyla tamamlanamaz. Yanıt, E seçeneği

2012 – Adli Hakimlik**3. Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinin 2. fıkrası göz önüne alındığında hakkın kötüye kullanımı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Bir hak, amacını aşacak şekilde veya ona aykırı maksatlar için kullanılırsa kötüye kullanılmış olur.
- B) Hakkın kötüye kullanımının ortaya çıkabilmesi için öncelikle hukuken tanınmış bir hakkın bulunması gerekir.
- C) Bir kimsenin hukuken sahip olmadığı, kendisine tanınmamış olan yetkileri de varmış gibi kullanması hakkın kötüye kullanımı kapsamına girer.
- D) Hakkın kötüye kullanımının var olabilmesi için hakkın dürüstlük kurallarına açıkça aykırı olarak kullanılmış olması gerekir.
- E) Hakkın kötüye kullanımının genel yaptırımı, bu durumun hukuk düzeni tarafından korunmamış olmasıdır.

Çözüm

TMK m. 2/II uyarınca “Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.” Bu hüküm, hakların dürüstlük kurallarına aykırı kullanılması ihtimaline karşı hukukun menfaatleri korumak istemesi nedeniyle öngörülmüştür. Hakkın kötüye kullanılmasının şartları şunlardır:

1. Hukuk düzenince tanınmış bir hakkın olması
2. Hakkın açıkça dürüstlük (doğruluk ve güven) kurallarına aykırı olarak kullanılmış olması
3. Hakkın bu şekilde kullanımı nedeni ile başkalarının zarar görmesi veya zarar görme tehlikesi ile karşı karşıya kalması.

Hakkın kötüye kullanılmasının genel yaptırımı bu durumu hukuk düzeninin korumamasıdır. Bu bağlamda hak sahibi hakkını kötüye kullanırsa elde etmek istediği menfaati hukuki yollardan sağlayamayacaktır.

Bir kimsenin hukukten sahip olmadığı kendisine tanınmamış olan yetkileri de varmış gibi kullanması hakkın kötüye kullanılması değildir. Bu durum haksız fiil olarak nitelendirilir.

2023 – Hakimlik

4. Bahçesinden yer altı suyu çıkarmak amacıyla idareden aldığı izinle sondaj çalışması yürüten Yiğit, kendisi için gereken suya 7 metre derinlikte ulaşmasına rağmen sırf komşusu Bilge'ye zarar vermek ve onun sudan yoksun kalmasını sağlamak amacıyla 17 metre derinliğe kadar sondaja devam eder.

Buna göre, Yiğit'in davranışı aşağıdakilerden hangisi kapsamında değerlendirilebilir?

- A) Yapı malikinin sorumluluğu
- B) Kanuna karşı hile
- C) Borca aykırılık
- D) Hakkın kötüye kullanımı
- E) Ehliyetsizlik

Çözüm

Bir kimse hakkını kullanırken başka bir kişiye zarar verebilir veya güç duruma düşürebilir. Örneğin; imar kurallarına uygun bir bina yapan kişinin, yandaki binanın manzarasını kapatması kaçınılmazdır. Buna karşılık, hakkın sağladığı yararlar üçüncü kişilere verdiği zarar veya güçlük arasında bir denge vardır. Bu dengeyi dürüstlük kuralı belirler. Bir kişinin hakkını kullanırken kendisine sağladığı faydayla üçüncü kişilere verilen zarar arasında açık bir oransızlık olması durumunda hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur.

Söz konusu olayda arazi sahibinin arazisinde sondaj kuyusu açma hakkı vardır. Taşınmaz mülkiyetinde bir metre sınırlaması olmadığı için Yiğit'in 17 metre derinlikte kuyu açması hakkıdır. Buna karşılık hakkını kullanırken kendisine bir menfaat sağlamamasına rağmen komşusuna zarar verme ihtimali vardır. İşte bu, hakkın kötüye kullanılması durumunu oluşturur; hukuk düzeni bunu korumaz.

Seçeneklerde yer alan kanuna karşı hile ise şudur: Kanunun bir hükmüne göre hukuka aykırı olan fiil, hukuka uygun başka bir maddeye uyarlanarak geçerli hale getirilmektedir. Örneğin; Avukatlık Kanunu m. 35 uyarınca mahkemeler huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir. Avukat olmayan bir kişinin iş sahibini temsil etmesi hukuka aykırıdır. Bu yasağı dolanmak için kişi, başkasının alacağını temlik alıp iş sahibi olarak dava veya icra takibi işlemleri yürütmek, kanuna karşı hilenin en bilinen örneklerindendir.

Yanıt, D seçeneği

EK BİLGİ: Kanuna karşı hileyi hakkın kötüye kullanılmasından ayıran en dikkat çekici özellik şudur: Kanuna karşı hilede üçüncü kişilerin zarara uğrama şartı yoktur; burada daha çok hukuk kurallarının otoritesi sarsılmaktadır.

2025 – Eylül HMGS

5. Şekle tabi bir sözleşmenin şekle uyulmadan yapılmasına kasten sebep olan ve karşı tarafı şekle aykırı davranmaya yönelten A, daha sonra sözleşmenin şekil yönünden geçersizliğini ileri sürer.

Bu olaya göre an aşağıdakilerden hangisi kapsamında değerlendirilebilir?

- A) Kanuna karşı hile
- B) Hakkın kötüye kullanılması
- C) Tasarruf yetkisinin bulunmaması
- D) Borca aykırılık
- E) Ehliyetsizlik

Çözüm

Bir kişinin hakkını kullanırken kendisine sağladığı fayda ile üçüncü kişilere verilen zarar arasında açık bir oransızlık olması durumunda hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur. Bu olayda şekle tabi bir işlem olması sebebiyle A'nın şekle aykırılığı ileri sürmesi hakkıdır. Buna karşılık karşı tarafı şekle aykırı davranmaya yönelttikten sonra bu hakkı kullanmaya çalışması hakkın kötüye kullanılması olur. Yanıt: B seçeneği

2014 – Adli Hakimlik

6. Aşağıdakilerden hangisi, hakkın kötüye kullanımının özel mahiyetteki yaptırımlarından biri değildir?
- A) Eşlerden biri kanunun kendisine tanıdığı evlilik birliğini temsil yetkisini kötüye kullanırsa diğer eş, hakimden bu yetkinin onun elinden alınmasını veya sınırlanmasını isteyebilir.
 - B) Vasilik sıfatının kötüye kullanılması durumunda vasi görevden alınır.
 - C) Velayet hakkından doğan yetkilerin ağır biçimde kötüye kullanılması durumunda velayet hakkının kişinin elinden alınması mümkündür.
 - D) Yanılma halinde yanılığa düşen taraf, hükümsüzlüğü ileri sürme hakkını dürüstlük kuralına aykırı biçimde kullanırsa hukuki işlem mevcut yanılmaya rağmen geçerli sayılır.
 - E) Bir taşınmazın salt kiracı tarafından boşaltılmasını sağlamak maksadıyla satın alınması halinde malikin açacağı tahliye davası reddedilir.

Çözüm

Hakkın kötüye kullanılmasının genel yaptırımı, bu durumu hukuk düzeninin korumamasıdır. Bu bağlamda hak sahibi hakkını kötüye kullanırsa elde etmek istediği menfaati hukuki yollardan sağlayamayacaktır. Hakkın kötüye kullanımının Genel Yaptırımı ile ilgili bazı örnekler şunlardır:

- Şekle uygun olmayan bir sözleşme tamamen icra edildikten sonra şekil noksanı sebebiyle iptalinin istenmesi,
- Bir taşınmazın kiracı tarafından boşaltılmasını sağlamak amacıyla ihtiyacın bizzat davacı tarafından yaratılması,
- Zamanaşımı süresi içerisinde tutum ve davranışlarıyla dava açılmasını önleyen davalının, dava açılınca zamanaşımı defii ileri sürmesi durumlarında kişiler elde etmek istedikleri sonuca ulaşamazlar.

Medeni Kanun hakkın kötüye kullanılmasını bir takım özel yaptırımlara da bağlamıştır. Bu yaptırımlardan başlıcaları şunlardır:

- Velayet hakkının kötüye kullanılmasının yaptırımı, velayet hakkının ana veya babadan veya ikisinden birden alınmasıdır.
- Vasilik görevinin kötüye kullanılmasının yaptırımı, vasinin görevden alınmasıdır.
- Eşlerden birinin evlilik birliğini temsil yetkisini kötüye kullanmasının yaptırımı bu yetkinin eşin elinden alınması veya sınırlandırılmasıdır.
- Bir sözleşmede yanılan, yanıldığını dürüstlük kurallarına aykırı olarak ileri süremez; böyle bir durum söz konusu ise sözleşme geçerli olarak kurulmuş sayılır.

Yanıt: E seçeneği

2024 – HMGs

7. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre taşınır ve taşınmaz rehninde, rehinle teminat altına alınan borcun ödenmemesi hâlinde rehin konusu malın mülkiyetinin alacaklıya geçeceğine ilişkin anlaşmalar geçersizdir. Kanun'un bu yaptırımını bilen Ali, çözümü şu yola başvurarak bulur:

Tüketim ödücü olarak bir miktar para alan borçlu Can, ödünç veren alacaklı Ali'ye bir taşınmazını satmayı vadeder. Ödünç olarak verilen ve faiziyle birlikte geri ödenmesi gereken para miktarı bu satış vaadi sözleşmesinde satış bedeli olarak gösterilir. Ödünç olarak alınan para geri ödenmediğinde de Ali, Can aleyhine açacağı bir davayla taşınmazın mülkiyetinin kendisine geçmesini sağlar.

Buna göre Ali'nin davranışı aşağıdakilerden hangisinin kapsamında değerlendirilir?

- A) Kanuna karşı hile B) Borca aykırılık C) İfa imkânsızlığı
D) İrade sakatlığı E) Tahvil

Çözüm

Taşınır ve taşınmaz rehinlerinde borç muaccel hale gelmeden önce, rehin konusu eşyanın mülkiyetinin alacaklıya geçmesine yönelik sözleşmeler hükümsüzdür.

Ali ve Can, kanunun izin vermediği bu sonuca ulaşmak için geçerli bir başka hukuki ilişkiye girmektedir. Taraflar bu yönteme başvururken üçüncü kişileri zarara uğratma amacıyla hareket etmemektedir. Amaçları kanunun yasakladığı bir hükmün arkasından dolanarak hukuka uygun bir sonuç elde etmeye çalışmaktır. Bu durum kanuna karşı hile olarak nitelendirilir. Yanıt, A seçeneği

2018 – KPSS

1. Bir kimsenin, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermesine rağmen bir hakkın kazanılmasına veya hukuki sonucun doğmasına ilişkin engelin farkında olmamasıdır.

Bu ifadeyle açıklanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fiil ehliyeti
- B) Hakkın kötüye kullanılması
- C) Kanuna karşı hile
- D) Muvazaa
- E) İyi niyet

Çözüm

Hakların doğumuna engel olan bir durumun somut olayda varlığı veya hakkın doğumu için gerekli olan unsurlardan birinin somut olayda yokluğu karşısında kişideki mazur görülebilir bir bilgisizlik veya yanlış bilgi haline iyi niyet denir.

Yanıt, E seçeneği

2016 – Hakimlik

2. Türk medeni hukukunda iyi niyetle ilgili,

- I. İyi niyet, kanunun iyi niyete hukuki sonuç bağladığı hâllerde dikkate alınır.
- II. İyi niyetli olduğunu iddia eden taraf bunu ispatlamalıdır.
- III. Durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse, iyi niyet iddiasında bulunamaz.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

Çözüm

İyi niyet hakların doğumuna engel olan bir durumun somut olayda varlığı veya hakkın doğumu için gerekli olan unsurlardan birinin somut olayda yokluğu karşısında kişideki mazur görülebilir bir bilgisizlik veya yanlış bilgi halidir.

İyi niyet kuralı her hukuki ilişkide uygulanmaz, yalnızca kanunun iyi niyete hukuki sonuç bağladığı durumlarda dikkate alınır. Örneğin, iyi niyetle aynı hakların kazanılmasına sonuçlar bağlanmıştır. Buna karşılık kişisel hakların kazanılmasına sonuç bağlanmamıştır.

İyi niyetin uygulanacağı durumlarda, asıl olan iyi niyetin varlığıdır. Bu bağlamda iyi niyet adi karine olarak nitelendirilir, iyi niyetli kişinin iyi niyetini ispat etmesine gerek yoktur.

Durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyi niyet iddiasında bulunamaz. Yani makul bir araştırma ile gerçek durum anlaşılabilirse iyi niyet iddiası dinlenmez.

Yanıt, D seçeneği

2014 – İdari Hakimlik / 2012 – İdari Hakimlik
3. Aşağıdakilerden hangisi iyi niyetin tam olarak korunduğu hallerden biri olamaz?

- A) Emin sıfatıyla zilyetten rehin hakkı kazanılması
- B) Taşınmaz mülkiyetinin olağan zaman aşımıyla kazanılması
- C) Para ve hamiline yazılı senetlerin kazanılması
- D) Taşınır mülkiyetinin zaman aşımıyla kazanılması
- E) Pazardan, açık artırmadan ve benzeri eşya satılan yerlerden taşınır eşya alınması

Çözüm

Sahibinin elinden rızası dışında çıkan taşınırların pazardan açık artırmadan ve benzeri eşyalar satılan yerlerden satın alınması iyi niyetin tam korunması anlamına gelmez. Malik açacağı davayla iyiniyetli üçüncü kişinin elinden taşınırı geri alabilir. Buna karşılık pazardan açık artırmadan ve benzeri eşyalar satılan yerden taşınırın alınması iyiniyeti kısmen korur ve üçüncü kişi, ödediği bedelin kendisine geri verilmesi koşuluyla eşyayı iade eder.

Yanıt, E seçeneği

2008 – Aralık Adli Hakimlik
4. Bir hukuki sonucun doğumu için iyi niyetin arandığı bir hukuki işlemin temsilci aracılığıyla yapılması durumuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Sadece temsil edilenin iyi niyetli olması gerekir.
- B) Temsilcinin iyi niyetli olması yeterlidir.
- C) Her ikisinin de iyi niyetli olması gerekir.
- D) Temsil edilenin kötü niyetli olması hukuki sonucun doğmasını etkilemez.
- E) Temsilcinin, iyi niyeti sonradan kaybetmesi işlemin sonuç doğurmasını engeller.

Çözüm

Bir hukuki işlemin doğumu için iyiniyetin arandığı durumlarda birden fazla kişi irade beyanında bulunacaksa tamamının iyiniyetli bulunması gerekir. Yine temsilci aracılığıyla işlemin yapılması durumunda hem temsilcinin hem de temsil edenin iyiniyetli olması gerekir.

Yanıt, C seçeneği

2015 – Aralık Hakimlik / 2013 – İdari Hakimlik**1. Aşağıdakilerden hangisinin ispatı gerekir?**

- A) Hâkim önünde ikrar edilen olgular
- B) Kanunun iyi niyete hukuki bir sonuç bağladığı durumlarda iyi niyetin varlığı
- C) Hayatın olağan akışına uyan olgular
- D) Bir davada dayanılan kanun maddesi
- E) Satış sözleşmesinden doğan para alacağının elde edilemediğinin iddia edilmesi hâlinde bu sözleşmenin varlığı

Çözüm

İspat, bir olayın veya olgunun varlığı veya yokluğu konusunda hâkimin kanaat sahibi olmasına yönelik faaliyetlerdir. İspat yükü kendisine düşen taraf, iddiasını dayandırdığı maddi olguların veya olayların varlığını ispat edecektir.

Dikkat

Hukuk kurallarının varlığını ispat etmek taraflara düşmez. Hâkim uyuşmazlığa uygulanacak kanun maddesini bilmek ve uygulamak zorundadır.

Hukukun genel ilkelerinden olan “Müddei iddiasını ispatla mükelleftir” ilkesinin sonucu olarak, bir davada iddiayı ortaya atan taraf, hakkını dayandırdığı olgu ve olayları ispatlamak zorundadır. Genel kural herkesin iddiasını ispatlaması olmakla birlikte, bazı olguların ispata ihtiyacı yoktur. Bunlar;

1. Hâkim Önünde Kabul Edilen Olgular: Örneğin, kişi mahkeme huzurunda karşı tarafa borçlu olduğunu kabul ederse alacaklının borcu ispat etmesine gerek yoktur.

2. Hayatın Olağan Akışına Uygun Olgular: Örneğin, anne-babanın çocuklarının velisi olduğunu ispat etmeleri gerekmez.

3. Herkesçe Bilinen Olgular: Örneğin, bir kişinin cumhuriyetin kurulduğu yıl doğduğu iddia ediliyorsa, ayrıca 1923 yılında doğmuş olduğunun ispatı gerekmez.

4. Taraflardan Biri Lehine Kanuni Karine Bulunması: Karine, varlığı bilinen bir olgudan varlığı bilinmeyen bir olguya ulaşmaktır. Lehine kanuni karine mevcut olan kimse ispat yükünden kurtulur. Örneğin; Bir hakkın kazanılabilmesi için iyiniyetin arandığı hallerde asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Kişi iyiniyet karinesinden yararlanacağı için iyiniyetli olduğunu ispat etmek zorunda kalmaz.

Karineler adi karine ve kesin karine olmak üzere ikiye ayrılır. Adi karineler aksi ispat edilebilen karinelerdir, kesin karinelerin aksi ispat edilemez.

E seçeneğinde ortaya atılmış bir iddia vardır ve ispat yükünden kurtaran yukarıdaki durumlardan biri mevcut değildir.

Yanıt, E seçeneği

2015 – KPSS

2. İspat yüküyle ilgili,

- I. Kural olarak taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.
- II. Lehine kesin karine mevcut olan tarafın, iddiasının dayanağını oluşturan olguları ispat etme yükümlülüğü yoktur.
- III. Hukuk kurallarında ispat yükü davacı tarafa aittir.

İfadelerinden hangileri **yanlıştır**?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

Çözüm

İspat, bir olayın veya olgunun varlığı veya yokluğu konusunda hâkimin kanaat sahibi olmasına yönelik faaliyetlerdir. İspat yükü kendisine düşen taraf, iddiasını dayandığı maddi olguların veya olayların varlığını ispat edecektir.

TMK m. 6 uyarınca bir davada iddiayı ortaya atan taraf, hakkını dayandığı olgu ve olayları ispatlamak zorundadır. Genel kural herkesin iddiasını ispatlaması olmakla birlikte, bazı olguların ispata ihtiyacı yoktur. Bunlar;

1. Hâkim Önünde Kabul Edilen Olgular,
2. Hayatın Olağan Akışına Uygun Olgular,
3. Herkesçe Bilinen Olgular,
4. Taraflardan Biri Lehine Kanuni Karine Bulunmasıdır.

Karine, varlığı bilinen bir olgudan varlığı bilinemeyen bir olguya ulaşmaktır. Lehine kanuni karine mevcut olan kimse ispat yükünden kurtulur.

Hukuk kurallarının varlığını ispat etmek taraflara düşmez. Hâkim uyuşmazlığa uygulanacak hukuk kurallarını bilmek ve uygulamak zorundadır. Bu anlamda "hukuk kurallarında ispat yükü davacıdadır," önermesi yanlıştır.

Yanıt, B seçeneği

2013 – Adli Hakimlik

3. Aşağıdaki karinelerin hangisinin kabul edilmesinde bazı olguların ispatının oldukça güç olması etkili olmuştur?

- A) Birlikte ölüm karinesi
- B) İyi niyet karinesi
- C) Zilyetlik karinesi
- D) Resmî sicil ve senetlerin doğruluğu hakkındaki karine
- E) Paylı mülkiyet karinesi

Çözüm

Kanun koyucuyu bir hükmü karine olarak kanuna koymaya yönlendiren çeşitli sebepler vardır:

Bazı karineler, hayat deneyimleri ve iş ilişkileri çerçevesinde bilinen bir olgunun altında varlığı normal ve alışılmış bir durumun bulunduğu temeline dayanır. Örneğin; zilyetlik karinesi böyledir. TMK m. 985 uyarınca “Taşınırın zilyedi onun maliki sayılır.” Hayat ilişkilerinde genel deneyim, bir taşınıra zilyet olan kişinin o taşınırı iddia ettiği hakla elinde bulundurduğunu gösterir. Bu basit varsayım kanuna yansımış ve zilyedin hak sahibi olduğu konusunda ispat yükünü ortadan kaldırmıştır. Babalık karinesi de bu şekildedir. “Evlilik birliği içinde doğan çocuğun babasının kadının kocası olması” genel hayat deneyimlerinin bir sonucu olup kocayı ispat yükünden kurtarır.

Bazı karineler ise hukuki güven ve istikrar sağlamak için konulmuştur. İyi niyet karinesi, resmi sicil ve senetlerin doğruluğu hakkındaki karine ve paylı mülkiyet karinesi buna örnek verilebilir.

Buna karşılık bir kısım kanuni karineler, bazı olguların ispatının imkansızla yakın olmasının sonucu olarak kanuna konulur. Örneğin, ölüm karinesi böyledir. Bir kimsenin uçağı okyanusun ortasında düşmüş ve cesedine ulaşılamamıştır. Bu kişinin yakınlarına cesedi bulup ölüm olgusunu ispat yükümlülüğü yüklemek uygun olmaz. Yine birlikte ölüm karinesi bu duruma örnek olur. Birden fazla kişinin aynı kazada ölmesi durumunda hangisinin önce hangisinin sonra öldüğünü tespiti gibi bir yükümlülüğü mirasçılara yüklemek uygun olmaz.

Yanıt, A seçeneği

2014 – Adli Hakimlik

4. Birbirlerine mirasçı olmayan Ahmet ve Sibel, ölümlerine kesin gözle bakmayı gerektirecek bir olayda kaybolmuş ve cesetleri bulunamamıştır.

Bu olaya uygun karine aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Birlikte ölüm karinesi
- B) Ölüm karinesi
- C) Gaiplik karinesi
- D) Mirasın reddi karinesi
- E) Mülkiyet karinesi

Çözüm

Ölümüne kesin gözle bakılan bir olayda kaybolan kişiler hakkında ölüm karinesi uygulanır. Eğer bu kişiler arasında mirasçılık bağı olsaydı birlikte ölüm karnesinin uygulanması da mümkün olurdu.

Yanıt, B seçeneği